

1865 1. Beh. af Forsl. 1. L. om Tilveieb. af Egevægt mellem Univ. Indtægter og Udgifter. 1866

forstod ham virkelig ikke. Naar jeg derefter skal gjøre nogle Bemærkninger overfor Lovforslaget, skal jeg begynde med at udtale, at det baade i og udenfor Salen, baade i Skrift og Tale, er blevet sagt, at Børgfolk i Danmark, navnlig af Bondestanden, have den Feil at være mistænksomme. Jeg skal paa ingen mulig Maade modsiges de Herrer, som sige det. — Det kan gjerne være, at det er saa. Man siger om os, at vi ere mistænksomme, nære Mistillid til Alt, hvad der ligger udenfor os selv, og at det i Grunden er til Skade for os selv. Vi komme derved tidt til at gjøre Uret. Det er forresten ganske naturligt, om vi, som have været undergivne Athundrederes Trældom, ere Noget mistænksomme. Smidertid forekommer det mig rigtigt nok, at, naar man ser paa dette Forslag, som den høitærede Minister jo har taget fra den nedsatte Kommission, i alt Fald fra dens Flertal, er det virkelig berettiget at sige, at disse Herrer maa have den dybeste Mistillid til den almindelige Mand her i Danmark overfor den videnskabelige Højskole. Det forekommer mig, at dette gaar igjennem hver eneste Linie i dette Forslag. Sagen er jo den, at de Herrer ville have oprettet en saa stor særlig Fond for Universitetet, at dette kan være betrygget mod, at disse Folk berude fra Forvemosen en smuk Dag komme med deres Træskolestøler og træde Kunst og Videnskab ned. (Stemmer: Nei!) Det skulde glæde mig, om jeg tog fejl. Jeg maa da ogsaa sige: Hvad kan der i Virkeligheden ligge til Grund for, at de Herrer paa den anden Side kunne tro om os, at vi virkelig ville den videnskabelige Højskole tillivs. Det forekommer mig, at i de 30 Aar, vi have haft en fri Forsamling og efter de Herrer's Mening i alt Fald i de første Aaringer endog en altfor fri, har denne Forsamling her, som er udgaaet af den almindelige Valgret, ikke vist, at den, naar den blot havde Magt som Afgt, vilde Kunst, Videnskab og Universitetet tillivs. Jeg tror, at man virkelig skal have ondt ved at skaffe Bevis derfor, og derfor siger jeg, at, naar vi have den Feil, at vi ere mistænksomme, skal jeg ikke disputere med Dem derom, men det forekommer mig, at De have vist ved dette Forslag, at idetmindste Kommissionens Flertal har en grundig Mistænksomhed overfor os. Men der er en anden Side ved denne Sag, det er, som det meget rigtigt er blevet sagt ogsaa i Landstinget, saaledes, at Landsmagten er den stærkeste Magt. Ja, det er jeg ogsaa fuldstændig overbevist om. Men naar de Herrer ikke have Andet at gjærde om den med end en Del Penge-

skæffe, forekommer det mig virkelig, at de ikke have den rigtige grundmurede Tillid til Landsmagten. Derved kommer jeg til at berøre det, jeg udtalte før overfor det erede Medlem for Stænderborg Amt's 1ste Valgkreds (Bajer) om Censfriheden. Det er det, jeg for mit personlige Bedkommende er overbevist om efter den Smule Kjenndskab, jeg har til Landsmagten, at, hvis den virkelig er sand, behøve vi aldrig at være rædde for at lufte Sandhed og Løgn ud i Verden under lige Vilkaar, thi vi kunne være overbeviste om, at Sandheden nok skal seire. Naar vi nu om kort Tid komme til Finantslovens Behandling, ville vi ogsaa der komme ind paa Forhold, hvor det vil vise sig, om de Herrer ere rædde ogsaa for Censfriheden. Nei, jeg tror at kunne sige, at den almindelige Mand ikke vil den videnskabelige Højskole tillivs. Alle, saa mange, som have en lille bitte Smule Forstand paa Kundskab og Oplysning, have den største Ærbødighed og Respekt baade for de Mænd, der have virket derfor, og for den Anstalt, hvor det maa antages, at den største Kundskab og Oplysning udgaar fra. Det forekommer mig, at der er givet faktisk Bevis derfor baade ude i Landet og her i Salen. De Herrer vide jo godt, at, naar der er Tale om Folkehøjskolerne, er den menige Mand venlig stemt overfor dem, og dens Repræsentanter her i Thinget virke saa godt, som de kunne, for Højskolen. Deri kunne de Herrer se det soleklarest Bevis for, at, forsaavidt vi have faaet Erfaring paa det aandelige Omraade, elske vi disse Anstalter, og deri maa dog ogsaa de Herrer kunne finde en Grundvold for, at vi ikke ere principielle Modstandere af den videnskabelige Højskole. Det forekommer mig, at efter det Vidnesbyrd, vi offentlig have aflagt overfor Folkehøjskolen, at vi nemlig elske den — og de Herrer maa indrømme os, at, naar vi ikke kjende noget Bedre end Folkehøjskolen, idet vi jo ikke have gaaet paa den videnskabelige Højskole, er det intet Under, at vi elske den — maa de Herrer kunne forstaa, at vi ogsaa godt kunne indrømme dem, at de kunne elske deres Højskole. (Vri: Det er et Spørgsmaal). Nei, det er ikke; men set fra et politisk Standpunkt, hvad skulde saa bevæge os til saaledes at gjøre Universitetet til en Stat i Staten? Vi have jo virkelig set Universitetet frembringe Mænd i den nyeste Tid, som paa det Kraftigste og Bestemteste have sagt, at provisoriske Finantslove ere et klart og tydeligt Grundlovsbrud — vi have ogsaa set, at Mænd, der ere ansatte ved Universitetet, have udgivet Bæxter, hvori det er